

Yttrande, 2015-09-22
Dnr UD2015/267/FIM

Utrikesdepartementet
Enheten för främjande och EU:s inre marknad (UD FIM)

103 39 Stockholm

Yttrande: Meddelandet En strategi för en inre digital marknad i Europa (KOM(2015) 192 slutlig)

Sammanfattning

- Sveriges Filmuthyrareförening UPA, Sveriges Biografägareförbund och Sveriges Film & TV-producenter, ("Organisationerna"), har valt att inkomma med gemensamt yttrande med anledning av Kommissionens *Strategi för en inre digital marknad i Europa (KOM(2015) 192 slutlig)* ("Strategi") avser specifikt förslagen om "flyttbarhet för lagligt förskaffat innehåll" och "tillgång till lagligt betalade gränsoverskridande nättjänster utan att inkräkta på rättigheternas värde i den audiovisuella sektorn". Dessa två förslag framgår i avsnitt 2.4, sidan 8, och är kopplade till frågan om *territorialitet* på licensmarknaden för rättigheter till film och tv-program. Territorialitet avser i detta sammanhang en rättighetsägares frihet att utforma licensavtal där visningsrätten är geografiskt begränsad till ett eller flera territorier. De två förslagen vore en allvarlig inskränkning i denna frihet och löper stor risk att få omfattande negativa konsekvenser för svensk film- och tv-bransch.
- Möjligheten att sälja visningsrätter som är geografiskt begränsade till den svenska eller nordiska marknaden är av avgörande betydelse för den svenska film- och tv-närings finansiering och konkurrenskraft gentemot andra europeiska aktörer. Att bevara denna möjlighet handlar om att bevara möjligheterna för svensk film- och tv-bransch att kunna fortsätta producera och visa kvalitativa film- och tv-produktioner, på svenska, och för en svensk publik. I förlängningen är det även en fråga om bevarad kulturell mångfald i Europa.
- Organisationerna anser att Kommissionen, i linje med sitt övergripande ansvar, bör agera för att säkerställa ett system som beaktar kulturell mångfald i Europa. De förslag som framgår i Strategin, och som beskrivits ovan, går på tvärs med den målsättningen.
- Organisationerna vill också understryka att den svenska upphovsrättslagen i sig inte innebär något hinder för licensiering på flera territorier samtidigt, och därmed inte för den digitala inre marknaden.

- Organisationerna vill också betona att ett stort problem för den digitala marknadens möjligheter inom EU är den fortsatt omfattande förekomsten av illegala fildelnings- och streamingtjänster. Sverige bör därför stödja Kommissionens Strategi gällande att stärka åtgärderna mot upphovsrättsintrång i kommersiell skala.

Bakgrund

Sverige ligger i framkant av utvecklingen för film- och tv-tjänster på nätet. Under de senaste åren har flera digitala film- och tv-tjänster lanserats för svenska konsumenter, utbudet växer och flera svenska film- och tv-produktioner har nått publikframgångar. I denna utveckling spelar friheten att utforma distributionsmodellen/visningsrätten för varje enskild produktion en avgörande roll, och den blir allt viktigare när marknaden och tekniken utvecklas. Den friheten sträcker sig idag (och historiskt) över frågan om *territorialitet*, men även över exempelvis licenstiden, antal visningar och plattformar. Frågan om territorialitet på licensmarknaden för rättigheter till film och tv-program avser en rättighetsägares frihet att utforma licensavtal där visningsrätten är geografiskt begränsad till ett eller flera territorier.

Det finns i dagsläget ingen lagstiftning eller andra regler som stoppar den film- eller tv-producent som vill licensiera sitt innehåll i hela världen på en gång, men det sker väldigt sällan i praktiken. Anledningen är enkel; möjligheten att på förhand kunna sälja exklusiva distributionsrättigheter i olika territorier, på olika språk och på olika plattformar är oftast avgörande för att säkra den omfattande finansiering som krävs för en ny film- eller tv-produktion. Detta gäller flera svenska film- och tv-produktionsbolag, vars förväntade marknad sällan sträcker sig utanför Nordens gränser, men som i enstaka fall kan slå igenom och nå över hela världen. Tv-serien *Bron* är ett illustrerande exempel; en svensk-dansk samproduktion som i dag sålts till 157 länder. Utan möjligheten att säkra finansiering genom licensiering enbart i Norden till en början, för att sedan steg för steg fortsätta i andra EU-länder och övriga världen när succén var ett faktum, hade denna framgångssaga uteblivit. Det är med andra ord mycket viktigt att notera att friheten att som rättighetsägare få utforma distributionsmodellen/visningsrätten för sina produktioner är helt avgörande för den svenska film- och tv-näringens fortlevnad.

Den senaste tiden har dock rättighetsägarnas frihet att licensiera sina verk exklusivt till enskilda territorier inom EU starkt ifrågasatts av företrädare för Kommissionen, och särskilt av Andrus Ansip, vice ordförande i Kommissionen och med ansvar för den digitala inre marknaden. Kommissionsär Ansip har bland annat sagt att "[Kommissionen] reformerar och moderniserar upphovsrätten för att bli av med meningslösa barriärer för överföring av och tillgång till digitalt innehåll" (Twitter, 23:e februari 2015). I Kommissionens Strategi, avsnitt 2.4, presenteras också två förslag vars genomförande skulle innebära en allvarlig inskränkning i denna frihet och äventyrar möjligheterna för svensk film- och tv-bransch att kunna fortsätta producera och visa kvalitativa film- och tv-produktioner, på svenska, och för en svensk publik.

Avsnitt 2.4, Bättre tillgång till digitalt innehåll – ett modernt, mer europeiskt regelverk för upphovsrätt

I avsnitt 2.4 i Strategin beskriver Kommissionen sin ambition att harmonisera upphovsrättssystemen i medlemsländerna, med förslag som omfattar bland annat ”flyttbarhet för lagligt förskaffat innehåll” och ”tillgång till lagligt betalade gränsöverskridande nättjänster utan att inkräkta på rättigheternas värde i den audiovisuella sektorn”. Dessa två förslag syftar till att inskränka möjligheten för innehållstjänster och rättighetsinnehavare att begränsa tillgången till ett audiovisuellt verk till ett specifikt EU-land på den digitala inre marknaden.

Men det som Kommissionär Ansip beskriver som ”meningslösa barriärer” är i själva verket av avgörande betydelse för den svenska film- och tv-närings. Denna närings finansiering och konkurrenskraft gentemot andra europeiska aktörer bygger på möjligheten att sälja visningsrätter som är geografiskt begränsade till den svenska eller nordiska marknaden. I slutänden handlar det om att bevara möjligheterna för svensk film- och tv-bransch att kunna fortsätta producera och visa kvalitativa film- och tv-produktioner, på svenska, och för en svensk publik. Det är därför av yttersta vikt att principen om kontraktuell frihet bevaras gällande alla visningsrätter och att denna princip försvaras under arbetet med Kommissionens Strategi.

I förlängningen är det även en fråga om bevarad kulturell mångfald i Europa. Den audiovisuella sektorn, som inkluderar bland annat film och tv, har en betydande kulturell och social betydelse. Den är med och formar vår identitet och kan även verka som en drivkraft för den europeiska integrationen genom att bidra till en gemensam europeisk identitet präglad av mångfald och kulturell variation. För att möjliggöra detta måste vi säkerställa ett system som garanterar fortsatt livskraftiga film- och tv-närings i medlemsstaterna, och därmed fortsatt kulturell mångfald i Europa.

Med anledning av Kommissionens Strategi vill organisationerna därför anföra följande:

- Organisationerna anser att Kommissionen, i linje med sitt övergripande ansvar, bör agera för att säkerställa ett system som beaktar kulturell mångfald i Europa. Målet om att skapa en integrerad digital inre marknad får inte ske på bekostnad av den kulturella mångfalden i Europa, eller förutsättningarna för att skapa kommersiella kulturyttringar, och produktion, nära medborgarna på medlemsstatsnivå. Förslagen i Strategin om ”flyttbarhet för lagligt förskaffat innehåll” och ”tillgång till lagligt betalade gränsöverskridande nättjänster utan att inkräkta på rättigheternas värde i den audiovisuella sektorn” går på tvärs med den målsättningen.
- Organisationerna understryker att den svenska upphovsrättslagen i sig inte innebär något hinder för licensiering på flera territorier samtidigt, och därmed inte för den digitala inre marknaden. Dagens upphovsrättslagstiftning, utan inskränkningar i avtalsfriheten vad gäller exklusiv licensiering till territorier inom EU, är tvärtom en avgörande förutsättning för en fortsatt livskraftig och växande inhemsk film- och tv-näring i Sverige. Det nuvarande systemet är därmed redan i linje med Kommissionens målsättning om att

stödja den kreativa och kulturella audiovisuella sektorn att nå ut till nya målgrupper och anpassa sig till den digitala eran.

- Organisationerna vill också betona att ett stort problem för den digitala marknadens möjligheter inom EU är den fortsatt omfattande förekomsten av illegala fildelnings- och streamingtjänster. Det snedvrider konkurrensen för lagliga alternativ, berövar film- och tv-näringen viktiga intäkter och hotar arbetstillfällen inom den kreativa industrin. En viktig åtgärd för att främja en växande digital inre marknad är därför att förbättra möjligheten för rättighetshavare att inom EU vidta åtgärder mot dessa illegala fildelnings- och streamingtjänster. Sverige bör därför stödja Kommissionens Strategi gällande att stärka åtgärderna mot upphovsrättsintrång i kommersiell skala.

Stockholm den 24 september 2015

SVERIGES FILMUTHYRAREFÖRENING UPA

Eric Broberg
ordförande

SVERIGES BIOGRAFÄGAREFÖRBUND

Peter Fornstam
ordförande

FILM & TV-PRODOCENTERNA

Björn Rosengren
ordförande

Sveriges Filmuthyrareförening UPA är en branschorganisation för distributörer av film till Sveriges biografier.

Sveriges Biografägareförbund bildades 1915 och representerar över 130 medlemsföretag som driver 396 biografier med 766 salonger runtom i Sverige.

Film & TV-Producenterna är en branschorganisation för produktionsbolag i Sverige som producerar långfilm, dokumentärfilm, tv-program och reklamfilm. Organisationen har för närvarande 125 medlemsbolag med en sammanlagd omsättning på 4 miljarder och representerar därmed merparten av svensk film- och tv-produktion.